

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 7 lipca 2022 r.

BADK.DPK.133.90.2022

P10-41/22	Data wpływu petycji 30 maja 2022 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 5 lipca 2022 r.

KODEKS KARNY WYKONAWCZY

TEMAT

**JEDNOLITY PORZĄDEK WEWNĘTRZNY
ZAKŁADÓW KARNYCH I ARESZTÓW ŚLED CZYCH
USTALA MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI**

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Bogdan Gasiński

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmian art. 73 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy, w celu przypisania Ministrowi Sprawiedliwości kompetencji ustalania jednolitego porządku wewnętrznego zakładów karnych oraz aresztów śledczych.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji wskazał, że obecnie dyrektor danej jednostki penitencjarnej sam ustala porządek wewnątrz jednostki, regulując w całości sposób życia skazanego i jego prawa. Jak podkreślono w petycji, obecnie jest ponad 100 różnych porządków wewnętrznych i niektóre zakłady karne/areszty śledcze można uznać za jednostki o zaostrzonym rygorze, mniejszym rygorze, z większymi i mniejszymi prawami. W Polsce nie ma ustalonego przepisami podziału na więzienia o określonym stopniu rygoru.

Zdaniem autora petycji, to Minister Sprawiedliwości, jako organ nadzorczy, powinien ustalać jednolity porządek wewnętrzny dla wszystkich więzień i uregulować porządek w przepisach ustawy Kodeks karny wykonawczy, by nie pozostawiać tej regulacji dyrektorom poszczególnych jednostek.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2021 r. poz. 53 ze zm.) w **art. 73 § 2** stanowi, że dyrektor ustala porządek wewnętrzny zakładu karnego.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. poz. 2231) w **§ 14** wskazuje, że porządek wewnętrzny zakładu karnego, a w razie potrzeby poszczególnych oddziałów, ustala jego dyrektor.

Porządek wewnętrzny zakładu karnego w odniesieniu do kwestii, o których mowa w § 13, nie może zawierać unormowań mniej korzystnych dla skazanych niż zawarte w tym paragrafie oraz powinien uwzględniać konieczność tworzenia warunków indywidualizowanego oddziaływania na skazanych, utrzymania bezpieczeństwa, dyscypliny i porządku oraz zapewnienia w zakładzie karnym właściwych warunków bytowych, sanitarnych i zdrowotnych (ust. 1).

W porządku wewnętrznym zakładu karnego dyrektor określa w szczególności:

- godziny oraz sposób przeprowadzania apelu porannego i wieczornego;
- godziny przeznaczone na sen, pracę, naukę, zajęcia kulturalno-oświatowe, sportowe oraz zajęcia własne skazanego;
- godziny i miejsce spożywania posiłków dostarczanych przez administrację zakładu karnego;
- godziny, miejsce i sposób poruszania się po terenie zakładu karnego;
- godziny, miejsce i sposób odbywania spacerów oraz korzystania z kąpieli;
- godziny i miejsce, w którym jest dozwolone palenie wyrobów tytoniowych;
- ilość i rodzaj własnej odzieży, bielizny i obuwia, które skazany może posiadać w celi mieszkalnej;
- ilość i wymiary przedmiotów, które skazany może posiadać w celi mieszkalnej, oraz sposób ich przechowywania, a w razie potrzeby zasady ich używania;
- dni, godziny i miejsce przyjmowania skazanych przez dyrektora i innych przełożonych, lekarzy oraz sposób składania pisemnych wniosków, skarg i prośb;
- dni, godziny, miejsce i porządek przeprowadzania widzeń;
- godziny i miejsce korzystania z samoinkasujących aparatów telefonicznych;
- dni, godziny i miejsce odprawiania nabożeństw, odbywania spotkań religijnych oraz nauczania religii;
- częstotliwość, terminy, miejsce i sposób dokonywania zakupów artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych oraz przedmiotów dopuszczonych do sprzedaży w zakładzie karnym;
- godziny i sposób przyjmowania i wydawania korespondencji;
- dni, godziny i sposób przyjmowania i wydawania paczek, o których mowa w art. 113a § 4 Kodeksu;
- sposób zamawiania i otrzymywania paczek żywnościowych;
- dni, godziny i miejsce bezpośredniego kontaktowania się z przedstawicielami podmiotów, o których mowa w art. 38 § 1 Kodeksu;
- osoby upoważnione do przyznawania nagród oraz ulg oraz wymierzania kar dyscyplinarnych;
- obowiązki skazanych funkcyjnych, o których mowa w § 6 (ust. 2).

Tekst porządku wewnętrznego powinien znajdować się w każdej celi mieszkalnej.

Na prośbę skazanego udostępnia się mu Kodeks oraz wydane na jego podstawie akty wykonawcze (§ 15 ww. rozporządzenia M. S.).

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Zagadnienie dyscypliny i porządku ma charakter wielowymiarowy. Po pierwsze, jest związane z bezpieczeństwem instytucji jako takiej, którą jest zakład karny. W takiej sytuacji chodzi o wymiar bezpieczeństwa instytucjonalnego. Po drugie, jest związane z bezpieczeństwem przebywających w danej jednostce penitencjarnej osób. Jest to kwestia bezpieczeństwa zakładu karnego jako miejsca wykonywania kary z jednej strony i kwestia bezpieczeństwa zakładu karnego jako miejsca pełnienia służby przez funkcjonariuszy i pracowników cywilnych Służby Więziennej z drugiej strony (...). Ustalenie porządku wewnętrznego przez dyrektora zakładu karnego następuje w drodze zarządzenia zakładowego. Stosownie do art. 76 § 1 pkt 10 lit. b k.k.w. do zakresu działania komisji penitencjarnej należy m.in. wyrażanie opinii w sprawie projektu porządku wewnętrznego zakładu karnego oraz zmiany tego porządku. Ustalając porządek wewnętrzny zakładu karnego, a w razie potrzeby poszczególnych oddziałów, dyrektor uwzględnia konieczność tworzenia warunków zindywidualizowanego oddziaływania na skazanych, utrzymania bezpieczeństwa, dyscypliny i porządku oraz zapewnienia w zakładzie właściwych warunków bytowych, sanitarnych i zdrowotnych. Zakres przedmiotowy porządku wewnętrznego, który może zostać określony przez dyrektora zakładu karnego, określa szczegółowo § 14 i 15 regulaminu o.p.w.k.p.w.¹.

INFORMACJE DODATKOWE:

Ustalenie porządku wewnętrznego zakładu karnego jest decyzją dyrektora zakładu o charakterze ogólnym, a więc nie odpowiada ona kryteriom art. 7 k.k.w. (zob. komentarz do tego przepisu), nie jest zaskarżalna w tym trybie. Podlega jednak kontroli sędziego penitencjarnego (art. 34 § 1 k.k.w.) oraz w drodze służbowej (art. 78 § 2 k.k.w.)².

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Opolu w postanowieniu z 27 maja 2019 r. w sprawie II SA/Op 65/19 zauważył, że: „według przepisu § 14 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, porządek wewnętrzny zakładu karnego, a w razie potrzeby poszczególnych oddziałów, ustala jego dyrektor. Jak natomiast słusznie stwierdził Naczelny Sąd Administracyjny w postanowieniu z dnia 28 lipca 2011 r.

¹ Dąbkiewicz Krzysztof, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, LEX/el. 2020.

² Postulski Kazimierz, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, wyd. IV, WKP 2017.

(sygn. akt OZ 551/11), ani regulamin zakładu, ani czynności dyrektora zakładu karnego w zakresie przestrzegania tego regulaminu nie są żadnym z aktów lub czynności, o jakich mowa w art. 3 § 2 ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, a tylko w sprawach wskazanych w tym przepisie dopuszczalna jest kontrola sądów administracyjnych. Kontrola i nadzór nad działalnością zakładów karnych oraz czynnościami funkcjonariuszy w nich zatrudnionych sprawują organy określone przepisami KKW. Są to odpowiednie organy Służby Więziennej, Minister Sprawiedliwości oraz sądy powszechne, których odpowiednie wydziały powołane są do sprawowania wymiaru sprawiedliwości w tym zakresie. Żaden z przepisów KKW nie daje sądom administracyjnym uprawnień do dokonywania kontroli działalności wskazanych organów w przedmiocie funkcjonowania więziennictwa, nie istnieje także przepis szczególny, który przewidywałby w sprawach dotyczących odbywania kary pozbawienia wolności kognicję sądu administracyjnego (art. 3 § 3 ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi)”.

OPRACOWAŁA

Joanna Maria Leśniarek

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz